

יולי 2020

עדכון בנושא מסקנות הצוות הבין-משרדי לבחינת השפעות משבר הקורונה על קיום חוזים

הצוות הבין-משרדי הוקם על ידי משרד המשפטים בשיתוף נציגי משרדי האוצר, הכלכלה, בנק ישראל, המועצה הלאומית לכלכלה, הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן ורשות שוק ההון, ומטרתו לגבש את המדיניות המשפטית הראויה בכל הקשור להיבטים החוזיים הנובעים מהמשבר.

אתמול פרסם הצוות הבין-משרדי את מסקנותיו והמלצותיו בנוגע להשלכות משבר הקורונה על התקשרויות חוזיות. המסר וההמלצה המרכזיים העולים מהדוח הם כי משבר הקורונה יצר נסיבות חריגות שפגעו באופן מהותי באפשרות לקיים חוזים כלשונם. אולם, אין בכך כדי לאפשר לצדדים לחוזה להתנער מחיוביהם החוזיים ועליהם לפעול כדי להמשיך את קיום החוזה ולהתאימו לנסיבות שהשתנו בעקבות המשבר.

1. ניהול משא ומתן מחודש בתום-לב ולפעול בשיתוף פעולה מטרה להתאים חוזים שיישומם נתקל בקשיים לנסיבות המשתנות

נוכח העובדה כי קיים חוסר ודאות לגבי אופן ההתמודדות עם השתנות נסיבות לאחר כריתת חוזה, הן באמצעות התוצאה המשפטית שמכתיב דין הסיכול הישראלי, והן באמצעות שימוש בכלים משפטיים אחרים, הפתרון המוצע על ידי הצוות הבין-משרדי בבחינת פתרון משפטי נהוג וראוי הוא להמשיך ולקיים חוזים בהתאמה לנסיבות המשתנות. זאת בין היתר, על דרך של קיום החוזה בקירוב, השעיית חיובו, או סיום ההתקשרות בדרך של פשרה ככל שקיום החוזה איננו אפשרי או איננו מעשי.

2. הסדרים פרטניים ביחס לענפים מסוימים שנדרש לקבוע בהם הסדר הוגן שיבטיח וודאות בלוחות זמנים קצרים יחסית

בנוסף להמלצה הכללית, ממליץ הצוות לחוקק הסדרים פרטניים לחוזים בתחום מופעי התרבות, אולמות האירועים וגני הילדים הפרטיים. כמו כן, מוצע שלא להתערב בשווקים מורכבים כדוגמת שוק השכירות העסקית. גם בהקשר כאן, ההסדרים לא יחולו על מי שכבר הגיע להסכמות, במפורש או במשתמע, בכל הנוגע לדרך קיום חיוביהם החוזיים.

3. אימוץ הצעה לתיקון דיני הסיכול על בסיס הצעת חוק דיני ממונות, שתחולתו עתידית

הצוות ממליץ בנוסף על אימוץ דין הסיכול הקבוע בהצעת חוק דיני ממונות, התשע"א-2011. מסקנת הצוות היא כי אימוץ דין הסיכול הקבוע בהצעת חוק דיני ממונות יספק מענה טוב והולם יותר לסיטואציות דומות בעתיד. כך לדוגמה, ההמלצה הראשונה של הצוות הבין-משרדי עולה, לפחות בחלקה, בקנה אחד עם הצעת החוק לעניין החתירה לביצוע מקרוב של חוזה או להשעיית חיובו. הצעת החוק אושרה בממשלה, הונחה על שולחן הכנסת ועברה בקריאה ראשונה, וכעת חלים הדיונים בעניינה.

בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

בתמצית, ההסדר שבהצעת החוק קובע את שלהלן:

- | אפשרות לבית המשפט להורות על שיפוי הדדי וחלוקה מאוזנת של האחריות בין הצדדים ללא הטלת אשם.
- | הגדרה רחבה למושג "אירוע מסכל" ככולל מצב דברים שבו מתקיימות נסיבות חדשות שאינן מאפשרות לצד לחוזה לקיים את חיוביו בשל מניעה פיזית או מניעה חוקית, או בשל שינוי יסודי של תנאי החוזה. כמו כן, אירוע מסכל יוכר גם כמצב של סיכול מטרת החוזה.
- | הסדר השעיית חיובים כאשר מדובר על אירוע מסכל המתרחש בתקופת זמן מוגבלת בלבד. במצב מעין זה, לא יפקע החוזה אך הצדדים יהיו רשאים לא לקיים את החיוב במהלך תקופה זו, ומועד קיום החיוב יידחה למשך זמן סביר לאחר תום האירוע המסכל.
- | ביצוע בקירוב של החוזה, לבקשת נושה, וביצוע התאמות לחיובים החוזיים של הצדדים במקום להביא לסיום ההתקשרות. יצוין כי הצוות הבין- משרדי ממליץ לתקן סעיף זה כך שביצוע בקירוב יופעל לבקשת כל אחד מהצדדים לחוזה.
- | סיכול חלקי- הגבלת תוצאות הסיכול, ככל שניתן להפריד בין החלק המסוכל לבין שאר חלקי החוזה הניתנים לביצוע.

4. בחינת חלופות ואימוץ מנגנונים ליישוב סכסוכים על מנת לאפשר פתרונות נוספים ליישוב מחלוקות ובכך להקטין את העומס על בתי המשפט.

נבחנת אפשרות לקידום מנגנונים ליישוב סכסוכים, כגון: הגברת השימוש בהליכי גישור טרם הגשת תביעה או הדיון בתביעה לגופה. כמו כן, נבחנת אפשרות לבחירת ערכאה ייעודית לבחינת סכסוכים חוזיים הנובעים ממשבר הקורונה.

המלצות הצוות הבין משרדי משרטטות את קווי המתאר של המצב הרצוי וקוראות לביצוע התאמות בחוזים שיישומם נתקל בקושי בשל המשבר, תוך ניסיון למזער ככל שניתן את הפגיעה בצדדים לחוזה. יובהר כי נכון לשלב זה, דוח הצוות הבין- משרדי הינו בגדר המלצה בלבד ואין לראות בו הנחייה מחייבת. קבלת המלצות הצוות כפי שעולות מן הדוח והפיכתן להוראה בעלת תוקף מחייב, תלויה באופן ובמידת השילוב והגיבוש של ההמלצות לכדי תכנית "הצעדים הבאים" אשר תבוא לידי ביטוי בחקיקה רשמית. יש לקחת בחשבון גם כי המשבר הבריאותי והכלכלי הינם עדיין בבחינת מצב מתפתח וייתכן שיהיו לו השלכות נוספות על המצב המשפטי שלא נלקחו בחשבון בהמלצות הצוות הבין-משרדי.

צוותים שונים במשרדנו עמדו בקשר עם הצוות הבין-משרדי לצורך גיבוש מדיניות ראויה בעניין בסקטורים השונים, תוך ייצוג לקוחות שונים במשרדנו.

אנו כמובן עומדים לרשותכם בכל שאלה.

עו"ד זיו רוטנברג, שותף
zivr@gornitzky.com

עו"ד איל רז, שותף
raz@gornitzky.com

